

**EL COL·LEGI D'ECONOMISTES DE CATALUNYA OPINA**  
**SOBRE**  
**AVANTPROJECTE DE LLEI CONCURSAL**

**Necessitat de la reforma concursal**

**El Marc Legal Concursal vigent a Espanya no respon a les necessitats actuals de l'economia i de l'empresa**, per la qual cosa es justifica la urgència de la seva revisió en profunditat. Concretament, la reforma s'explica per diversos motius, entre els quals cal destacar els següents:

- La normativa legal present és obsoleta respecte de la realitat empresarial. La legislació suposa l'aplicació dels Codis de Comerç de 1829 i 1885, la Llei d'enjudiciament civil de 1881 i la Llei de suspensió de pagaments de 1922. A més, és l'única de l'ordenament mercantil espanyol que encara no ha estat reformada.
- En els darrers vint anys tots els països del nostre entorn han dut a terme una reforma del seu Dret Concursal.
- L'enfocament actual del marc legal és inadequat, complex i ineficaç i, a més, crea confusió.

**Des de fa temps el Col·legi d'Economistes de Catalunya ha manifestat la seva preocupació per aquesta problemàtica**, i hi ha dedicat esforços a desenvolupar diverses iniciatives. Pel que fa això, es pot apuntar:

- L'elaboració del document de reflexió "Reconversió d'empreses i dret concursal", per part del professor Enric Genescà (1996).
- L'elaboració del document de propostes "Criteris per a una proposta de revisió de l'actual marc legal concursal", per part de la Fundació Economia i Empresa (1997).

- El desenvolupament de sessions de treball específiques sobre la temàtica en diferents Jornades dels Economistes celebrades en els darrers anys.
- El desenvolupament de diferents cursos específics sobre la matèria dins l'Aula d'Economia.

## **Valoració general de l'Avantprojecte de Llei Concursal**

En aquest context, és ben rebut l'actual AVANTPROJECTE DE LLEI CONCURSAL elaborat pel Govern espanyol, reforma que és molt oportuna. Cal afirmar, de manera contundent, que **l'AVANTPROJECTE aporta un marc legal notablement millor que el que actualment està en vigor**. Respon a la realitat econòmico-empresarial existent en l'actualitat, atès que facilita la liquidació ordenada d'empreses en situacions de crisi sense possibilitats de salvació, però, al mateix temps, aporta alguns elements que possibiliten el refлотament d'aquelles empreses total o parcialment viables.

Entre les millores concretes que introdueix l'AVANTPROJECTE en comparació a la legislació en vigor s'han de destacar les següents:

- Unificació de procediment, atès que simplifica els processos, creant un únic procediment que substitueix a l'actual divisió entre quatre (suspensions de pagaments, fallides, quites i esperes) i porta a dues possibles solucions: el conveni o la liquidació.
- Unificació legislativa, en tant que es crea una única llei que regula tots els aspectes de la crisi empresarial, i supera l'actual dispersió i descoordinació jurídica existent.
- Unificació i especialització de jurisdicció, en la mesura que les competències i l'execució se centralitzen en òrgans de nova creació com són els Tribunals Mercantils amb jutges especialitzats en l'aplicació de la llei mercantil.
- Reducció de privilegis, ja que limita i redueix els privilegis que tenen alguns creditors en situacions de crisi empresarial amb l'actual marc normatiu, i tracta d'introduir un major equilibri entre els afectats.
- Introducció de mecanismes que permeten la reconducció d'empreses en crisi que siguin viables (proposta anticipada de conveni, pla de viabilitat, ...).

## **Matisacions a l'Avantprojecte de Llei Concursal**

Tot i això, **el Col·legi d'Economistes de Catalunya creu convenient fer una sèrie de matisacions a l'AVANTPROJECTE DE LLEI CONCURSAL**, encaminades, d'una banda, a introduir una major coherència interna en el model que defineix la reforma i, de l'altra a aprofundir en aquells mecanismes reductivistes que s'aporten. En resum, la futura Llei ha d'ordenar eficientment i d'una manera directa i inequívoca la liquidació definitiva, i ha de tractar d'oferir, prèviament, una via de reflotament de les crisis tan adequada com sigui possible. **Aquestes matisacions fan referència a les següents temàtiques:**

- Procediments contundents: ràpids i eficients.
- Professionalització dels processos.
- Administracions jurisdiccionals tècniques i preparades.
- Major reducció dels privilegis.
- Enfortiment de la proposta anticipada de conveni.
- Altres.

### **Procediments contundents: ràpids i eficients**

- Les actuacions judicials en situacions de crisi empresarial han de ser materialitzades d'una forma ràpida i eficient, dilucidant de manera senzilla i àgil les solucions més oportunes amb l'objectiu de reduir temps i costos. Si la crisi és irreversible cal agilitar la liquidació de l'empresa per tal d'evitar el deteriorament del seu patrimoni i l'empitjorament de tercers implicats. Cal facilitar-la, i fer menys complex la documentació a presentar i el propi procediment.
- S'ha d'establir un procés abreujat més generós que no recull l'AVANTPROJECTE, que permeti que s'hi puguin acollir més empreses i que el procediment sigui simplificat i ràpid quant al seu desenvolupament i resultat final. Això implica la necessitat d'elevat la limitació en termes de passiu que estableix la reforma pel que fa a les empreses en crisi que poden acollir-se a processos abreujats (300.000 euros). S'ha de tenir en compte que en els darrers tres anys les empreses que han entrat en via concursal disposaven d'uns passius mitjans deu

vegades més alts dels que fixa l'AVANTPROJECTE (uns 3.000.000 d'euros). D'acord amb aquesta realitat, caldria considerar que el procediment abreujat es pogués aplicar per a totes aquelles empreses que poguessin presentar balanç abreujat.

- L'AVANTPROJECTE hauria de fer una segmentació dels processos concursals segons tipus/col·lectius d'empreses, amb una especial atenció a determinats grups, com les empreses petites i les microempreses, per tal que puguin acollir-se amb facilitat. En aquesta línia, podria ser d'interès estudiar la possible creació d'un sistema que ajudi a les empreses de menor dimensió i recursos a sol·licitar la declaració de concurs.
- És necessari reduir la vulnerabilitat dels processos que es deriva del fet que en la reforma que es proposa es permet la impugnabilitat de tot el procediment per part de qualsevol creditor, cosa que pot provocar un allargament dels processos i un retard en les solucions a les situacions de crisi. Per evitar això, cal definir i acotar clarament i de manera objectiva els criteris que permeten la impugnabilitat.
- La nova legislació concursal ha de contemplar mecanismes sancionadors i/o gratificadors que animin les empreses que ho necessitin a iniciar procediments concursals.

### **Professionalització dels processos**

- Cal professionalitzar els processos concursals, mitjançant un protagonisme més gran de tècnics qualificats i experimentats que facin front a les necessitats que es deriven de la realitat empresarial i del marc legal que proposa l'AVANTPROJECTE. Això ha de suposar una major participació d'economistes en els procediments, ja sigui com a professionals en l'elaboració d'informes, com a interventors o administradors judicials o bé com a assessors experts en suport als Tribunals Mercantils i els jutges. En aquesta línia, caldria pensar en la creació d'un cos d'economistes especialitzat en la matèria, integrat per titulats superiors en ciències econòmiques, amb experiència en gestió d'empreses i amb formació complementària.

- S'ha de definir clarament la participació dels professionals com administradors judicials, i delimitar la tipologia de casos en què poden intervenir (passius mínims i màxims, classes d'empreses en liquidació, situació concursal, torn de repartiment dels casos, ...), així com establir la necessitat de constituir provisions d'honoraris i aranzels tal com està regulat actualment per la Llei d'enjudiciament civil pel que fa a la designació i als honoraris dels perits judicials, especialment quan les empreses són de petita i molt petita dimensió. També, s'ha de considerar la necessitat d'establir un sistema de selecció i designació dels administradors judicials segons sorteig i sobre la base de criteris objectius.
- Cal professionalitzar més les administracions judicials, i tractar de superar el model proposat per l'AVANTPROJECTE, d'un jurista, un auditor i un creditor nomenats pel jutge, i anar cap a un esquema més tècnic i adequat, que compti amb dos economistes o titulars mercantils i un jurista, i defugir un protagonisme massa elevat d'advocats i d'auditors. A més, la designació dels administradors ha de ser totalment transparent i sobre la base d'uns criteris clars. Cal definir, així mateix, les funcions i les responsabilitats d'aquests en l'exercici de les seves tasques, cosa que permetria que el funcionament d'aquests òrgans fos eficient d'acord amb el contingut de la llei i homogeni quant als mètodes de treball, i evitar arbitrarietats vàries i, també, la implementació de recursos i demandes judicials sobre les seves actuacions.
- Cal que l'AVANTPROJECTE deixi clar la temàtica de les valoracions i dels informes necessaris pels procediments concursals en empreses en situacions de crisi (auditories, memòries, llistes, judicis sobre els comptes, ....).

### **Administracions jurisdiccionals tècniques i preparades**

- S'ha d'especialitzar i reforçar tècnicament les administracions jurisdiccionals, millorant la preparació de jutges i del personal de suport en matèries econòmico-empresarials. La futura llei ha de preveure la formació de jutges i personal especialitzat. S'ha de tenir present que una manca d'especialització dels jutjats en matèria econòmica pot desanimar que les empreses facin ús de la via concursal.
- Cal assegurar la correcta aplicació de la reforma concursal abocant-hi els recursos humans i materials suficients per aconseguir el correcte funcionament de les administracions

jurisdiccionals especialitzades. Val a dir que l'èxit en l'aplicació de la nova llei dependrà en la pràctica de la quantitat i de la qualitat dels mitjans esmerçats per aconseguir uns Tribunals Mercantils eficients.

- Atès el paper protagonista i decisiu que l'AVANTPROJECTE dona al jutge, cal proposar que tingui el suport àmpliament de professionals tècnics, entre els quals l'economista ha de tenir un lloc important. Així mateix, s'ha d'afegir la necessitat de definir i delimitar clarament les competències dels jutges especialitzats (responsabilitats, límits, ...).

### **Major reducció dels privilegis**

- L'AVANTPROJECTE no redueix i suavitza suficientment els privilegis en nombre i quantia, per la qual cosa s'ha d'aprofundir en aquesta direcció. Cal que tots els creditors en una situació de crisi empresarial tinguin els mateixos privilegis en un procés concursal o com a mínim que solament es mantinguin aquells privilegis molt justificats associats a determinats col·lectius (treballadors, posseïdors de garanties reals, ...). En aquest sentit, s'han d'eliminar els privilegis específics per als crèdits públics (Seguretat Social, crèdits tributaris, ...), la qual cosa acabaria amb els greuges contra els creditors ordinaris. Val a dir que en la majoria de les normatives concursals europees els deutes de la Seguretat Social i de la Hisenda Pública han deixat de ser privilegiats. D'altra banda, a l'AVANTPROJECTE cal evitar que els creditors de crèdits aconseguits per empreses que ja estan immerses en processos concursals siguin marginats en els procediments, i s'ha de tractar que formin part de la massa passiva amb igualtat de privilegis que la resta.

### **Enfortiment de la proposta anticipada de conveni**

- L'AVANTPROJECTE estableix la possibilitat de presentar una proposta anticipada de conveni voluntari, la qual cosa obre importants opcions per posar en marxa un veritable i eficaç procés reconduccionista. Per aquest motiu, cal enfortir els apartats de la reforma que fan referència a aquesta opció. Així, cal:
  - ampliar el contingut dels convenis i no circumscriure'ls a quites i/o esperes, atès que les crisis empresarials necessiten solucions que contemplin nombrosos mecanismes;

- instrumentar mesures de simplificació del procediment per fer-ho més eficaç, en funció que sigui una proposta anticipada de conveni solament amb aplaçament o bé una proposta anticipada de conveni amb quites i aplaçaments, i especificar en tots els casos terminis, quites màximes, ....;
  - reforçar el pla de viabilitat que és proposa a l'AVANTPROJECTE, mecanisme que permetria l'elaboració d'un veritable programa de reflotament empresarial que eviti la liquidació de les empreses, que s'ha d'estendre a tots els casos en què es presenti una proposta de conveni i que ha de ser fet per professionals experts independents, amb experiència en la gestió empresarial i amb coneixements suficients en la matèria;
  - establir algunes limitacions al principi de llibertat d'actuació i de contractació dels gestors que apliquin els convenis acordats per tal d'evitar actuacions -il·legals- que puguin comprometre el futur de l'empresa en processos de reconducció.
- Cal ser estrictes en l'aplicació dels terminis i de les possibilitats que permet la utilització de la proposta anticipada de conveni, amb l'objectiu que s'usi, exclusivament, en aquells casos en què la reconducció sigui possible i desitjable.
  - La preparació de la documentació necessària a presentar en una proposta anticipada de conveni ha de ser elaborada per un professional expert en matèria econòmica i en temes de reconducció (per exemple, economistes). Així mateix, amb l'objectiu d'universalitzar els continguts -tant formals com conceptuals- de la documentació a preparar, cal definir una metodologia comú. Pel que fa al pla de viabilitat, a més dels aspectes comptables i financers, el contingut ha d'incloure el següent:
    - les accions d'atrinxerament que eviten el deteriorament de l'empresa (control de costos, redimensionament de l'empresa i reestructuració del passiu);
    - els elements que permetin recuperar el clima de consens intern, l'efectivitat dels processos de decisió i la confiança dels grups externs relacionats amb l'empresa, amb una atenció especial a aquells aspectes que afavoreixin la cobertura posterior de les necessitats financeres mitjançant nous crèdits;
    - la definició d'una estratègia per aconseguir la recuperació de la competitivitat de l'empresa.
  - Els plans de viabilitat presentats han de ser valorats pels jutges, amb el degut suport d'equips especialitzats en economia de l'empresa, que els ratificaran o no una vegada

hagin estat acceptats per tots els col·lectius afectats. Aquests plans deuen ser posats en marxa pels administradors i els equips directius, i donar opció que altres agents puguin acollir-se a la gestió. Durant el procés d'implementació és necessari un control i un seguiment per part dels treballadors, dels creditors i dels jutges amb el suport d'experts.

- Els informes valoratius de les propostes anticipades de conveni per part de jutges i d'administracions jurisdiccionals han de contemplar l'estudi de la coherència del conveni amb el pla de viabilitat de l'empresa elaborat.
- Aquelles propostes anticipades de conveni que comptin amb un mínim d'un 50% d'adhesions dels creditors han de disposar de certs avantatges i privilegis que facilitin un procediment ràpid. Han de ser aprovades directament, només amb l'informe valoratiu dels jutges i sense necessitat de l'informe de l'Administració jurisdiccional.

## **Altres**

- S'ha de dur a terme una definició objectiva i precisa del concepte d'insolvència, que diferenciï entre insolvència financera i insolvència patrimonial. Amb aquest efecte, es podria considerar que una empresa és insolvent si no paga de manera continuada deutes de magnitud significativa i que afecten a un grup variat de creditors.
- Cal facilitar el treball dels professionals en tot allò que faci referència a empreses que puguin trobar-se en situacions de crisi, i fer transparent el seu estat en cada moment, per exemple mitjançant la declaració expressa d'“empresa en procés concursal” o “empresa subjecte a proposta anticipada de conveni”.